

TAKET, MUNGIALDEKO BERTSOLARIA

Mungialdea ta Taket

Mungialdea ez da sekula izan bertsoetarako lur oparoa, baiña alan be aitatu-bearrekoa da Juan Ormaetxe edo, kaleko jenteak ezagutzen eban lez, "Taket".

1896n. urtean jaio zan Meñaka n, Sollube mendiaren barrenean dagoan base-ri baten. Orregaitik izenpetzen ebazan berak idatzitako bertso-papelak "SOLLUBEPE" ez-izenagaz.

Taket ez-izena

Ostera. Taket ez-izena egurrezko anka bat eukolako etorkion.

Gaztea zanean zalditik jausi eta anka bat kendu-bearra izan eban, alde bate-tik gaur-egungo teknikak ez egozalako eta beste alde batetik, oso txarto geratu jakonelako.

Eskolabakoa

Bera eskolabako bertsolaria zan, bakarrik ikasitakoa.

Etorri aundikoa zan baiña tamalez aizeak eroan ditu bere bertso-rik geiena k, garai aretako bere lagunen batek buruz ikasitako batzuk izan ezik.

Txapelketan

1964n. urteko uztailaren 19 an Mungia n, Bizkai ko bertsolari-txapelketako kanporaketa batjokatu zan.

Zortzi bertsolari aritu ziran: Jon Enbeita muxikarra, garai aretan oso gaztea, Juan Ormaetxe "Taket" mungiarra, Juan Jose Agirre gernikarra, Juan Olarra erri-goitiarra, Manuel Basabe lumoarra, Pedro Kastrejana loivarra, Pedro Ortuzar muxikarra, Iturri anaietariko bat eta Balendin Enbeita, garai aretako bertsolari aundia ta txapelketa aretan txapeldun izan zana.

Lenengoz

Taket ek lenengo aldiz artzen eban parte txapelketa baten eta bere eginbearra onako au izan zan:

- Agurra
- Puntuka. lau oiñak emonda bertsoak osotu.
- Ofizioka Jon Enbeita gaz.

Basab gaz

Gerokarrean Taket ek Manuel Basabe lumoarragaz egin bear izan eban desenpatea eta gai onetan Taket aurrera pasa zan.

Bigarren atalean Taket eta Iturri ofizioka ipiñi ebazan Alfontso Irigoien gai-jartzailleak.

Ori bukatu ostean Taket ek bere buruari bertso bat ipiñi eutson, gaia San Pedro ren aurrean dagoan il-barri bat zala.

Taket eta Iturri

Azken agurraren ostean Iturri geratu zan Taket en aurretik. Ortik aurrera Taket ek ez eban txapelketa geiagotan parterik artuko, alde batetik bertso txapelketa baten parte artzea arriskutsua zalako, garai aretan galazota egoan-eta. Beste alde batetik bere adiña naikoa urtetsua zalako.

Zelako bertsolaria zan

Taket ek beti erabilten eban doiñu bat bertsoetarako, zortziko nagusia zan eta orretan abesten chart, azken-puntuak luzatzen ebazala.

Taket oso zarretan asi zan plazarik plaza bertsoetan, baiña gaztea zala be, Eusko Alderdi Jeltzalearekin bat, mitiñak eta bertsoak botakoa zan. Ori zala-ta larri ibilli zan urte batzutan eta kartzelatik be pasau bear izan eban.

Eritxiak

Jon Lopategi k auxe esan eban bein Taket'egaitik: "Taket naikoa bertsolari

ona zan baiña ber aren moduko bat euki ba eban ondoan, mailla obeago bat lortu-ko eban".

Bera ezagutu eben guztiak, edo geienak beintzat, oso pertsonalidate lizkar-tsu eta garratza eukola esaten eben. Esaterako bertsoetan asi ezker, bere ondoan eukazan bertsolariak faltatzen asten zan eta ori zala-ta bertsolari askok ez eben nai beragaz abesterik.

Tabernan bersotan

Bein Mungia ko Sollube tabernan bersotan asi ziran Taket eta Iturri.

Iturri k tamaiñu txikia eukon eta ori zala-ta beragaz sartzen asi zan Taket.

Iturri k bere burua defenditzeko asmoz, bera egurrezko aldamiño baten gai-ñean eupaten zala esan eutson. Taket ek egurrezko anka bat eukolako. Ordutik aurrera denpora askoan egon zan Taket Iturri berbarik egin barik.

Bere bertso idatziak

Alfontso Irigoien ek 1959n. urtean. "Euskal-Kantak" zeritxon Euskaltzaindiaren argitalpen bat atera eban eta bertan Sollubepe k oso gitxi ida-tzikoetariko bertso-papel batzuk agertzen dira:

- Zenbat garean (Lau bertso zortziko nagusian).
- Mesedeetako Amari (Larrauri ko Zaindari). 4 bertso zortziko nagusian.
- Balentin Berriotxoari (lau bertso zortziko nagusian).

Ziur jakin ez arren, ba-leiteke garai aretako beste euskal aldizkari batzutan bertso paperak idatzi izatea, baiña ez dot ezer aurkitu.

Omenaldia

1976n. urtean omenaldi bat egin eutson Mungia ko erriak.

Oneik izan ziran etorritako bertsolariak: Jon Lopategi, Intxaurraga, Azpillaga, Muniategi, Lazkao-Txiki. Narbaiza, Areitio, Deunoro Sardui, Balendin Enbeita, Arregi ta Mañukorta. Berak abestu eban azken-agurra.

Andik gitxira joan jakun Juan Ormaetxe TAKET edo SOLLUBEPE.

Ona emen berak idatzitako bertso batzuk:

Izenburua: Zenbat garean.(Zortziko nagusian)

I
Zenbat garean gabiltzanak
edozein bide artuta.
Pekatura juten garanak
geuk argi-argi ikusita.
Gomutau barik zelan daukagun
Juez bat goian jarrita.
Egunen baten ak esango dau
zein ibil dan erratuta.

B
Itxartu gaiten, anai maiteok,
bideak zuzenduteko.
Alderdi danak ementxe doguz
nai dan era artzeko.
Gomutau gaiten ez gareana
ona etorri betiko.
Negargarizko azken-ordua
geugana eldu orduko.

III
Emakumeak emen dabilta
moda barriak artuta.
Orrexek ditu demoniñuak
bere sarcan lotuta.
Motor-ganean edonorantza
edozein lagun artuta.
Arpegi-beatz gorriak baiña
arimea baltzituta.

IV
Karidatea il jaku baiña
bizirik dago bentangata.
Eta fedea arturik dago
milloa ta erdi mundantza.
Emengoari emongo dautse
buelta edonorantza.
Baiña goikoa aldatutea
izango dabe gatxa.

SOLLUBEPE

Es Kerrak emoten

Es Kerrak emon-bearrean nago Jabi Etxegarai ri. 1976n. urtean Taket en ome-nez egindako bertso-saioaren barria emon daustalako.

Patxi Mujika'ri be bai, garai aretan bera ibilli zalako magnetofonia eskuan ebal, erririk erri bertsoz bertso bilduten. Ori dala-ta, berak emon daust 1964n. urtean ospatutako Bizkai ko Bertsolari-Txapelketaren barria.

Alfontso Irigoien eri, sasoi aretan gai jartzaille ibilli zalako eta berari esker inprimatu ziralako Taket en bertso-papelak. "Euskal-Kantak" zeritxon liburuskata baten.

Taket ezagutu eben Mungia ko erritar guztiak, beronen barriak emon dauste-zelako.

Eta azkenez, Juan Ormaetxe ren familiari. Eskerrik asko.